

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTE

Pentru Sibiu pe un an 6, 6 luni 3.50, 3 luni 1.75 etc.
Pentru marele pe un an 8, 6 luni 4, 3 luni 2.
Pentru strălătuțe pe un an 12, 6 luni 6, 3 luni 3.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrația Ugrașei arhiepiscopice Sibiu, strada Micașilor 47.

Correspondențele și articolele să se adreseze la:

Redacția „Telegrafului Român”, strada Micașilor Nr. 37.

Epistolele neadresate se refuză. — Articuli nepublicați nu se întorc.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litera galbenă, cu număr de 30 cr. pentru 50 cr. care publică.

Cu numărul proscin vom înceta a mai sveda feoa noastră pronomerăm în tot trecut, cari nu a și în renou pronomerăm.

Cei ce doresc a avea feoa noastră, binevoiască a grăbi cu pronomerăm, ca se nu aibă scădere în numeri. Condițiile se pot vedé în front.

Pe credit nu putem servi nimeni.

Editura „Telegrafului Român.”

Sibiu, 7 Ianuarie.

Sîntem în luna sînoadelor parohiale în toată estinderea metropoli noiaste ortodoxe din Transilvania și Ungaria. Cel puțin, Statutul organic în §. 12 așa dispune.

Că sîm p la dispozițiune a statului organic nu e garanți destulă pentru executarea ei, ne a spus-o la ocaziune destul de respicat un domn, fost protopresbiter, care a funcționat ca atare vre o 25 ani. Acol laudabil protopresbiter de bună samă vorbind din practica sa, a spus că statutul organic încă nu este „introdus” în arhiepiscopă.

Așa dară în timpuri, când nu sîm executarea dispozițiune statului, dar și statului însuși mai este trasa la îndoaială, să nu se mire nimeni ce ne îndoinim, dacă regulat să și urmează în toate lucrurile unerea în lucrare a dispozițiune §. 12 din statul organic.

Însă când pronunțăm îndoaiala noastră despre ducerea în îndeplinire a statului organic în ceea ce privește sînoadele parohiale ordinare, este pronunțat îndoaială și regretat de altă parte, ne nescăpăa neapăra cătră ce avem mai scump pe lumea aceasta, cătră constituțiunea bisericii noiaste.

Neuitat și marele Părinte al biseriei noiaste, repositat Andreiu. prevedind deoparte vijilia politică ce avea să vină prestă pe poporul nostru și de altă parte, măsurând cu agerimea spiritului său și puterile morale ale poporului nostru, a creat corabie, care să ne țină deasupra valurilor, pînă vor veni timpuri mai bune. Aci să ne regulăm aclerile, bisericile, școlare și ale fondurilor, care toate sînt destinate a ne desvolta morală și intelectuală în limba și naționalitatea noastră. Precum vedem întocmirea este astfel, că Românii ortodocși, dacă își cinstesc instituțiunile aceasta cu sinceritate și cu zel, se pot păstra cu mai multă înlesnire ca Românii buni și în același timp nu li se poate să nu se împature că sînt patrioți rei.

Estă o idee mare și salutară. Aceasta singură este în stare să testeze despre mîrimea și agerimea spiritului creatorului lui și despre încrederea cu care acel creator al ideii a simțit mai mult pentru Românii decît toți Românii austro-ungurești pentru sine pe deceni, poate pe seculi înainte.

Să vede în limba și naționalitatea statului organic este neglătat în samă și lasat a deveni o sarcină pentru popor, sau nu gîndesc nimeni ce bîndate

este statul organic pentru poporul nostru, sau sînt oameni amăgiți de neșce amăgiții biet și ei amăgiți, cari fără să știe, contribuie la supărarea acestor ulțici și rău, care înămintarea noastră legată de credința mai adăpă și scutiță.

În tot cazul e mare păcatul cel comitet când ne interesăm puțin, și căm ne interesăm, foarte superficial, de instituțiunile bisericii noiaste, pe care nu le scim prețuri de ajuns.

Atară că din îngrijirea ce o vom arăta față cu așegămintele noastre bisericesci au să se devalte și puterile morale ale poporului nostru, cei ce pun preț puțin pe tot ce se cuprinde în statul organic, uită că Românii ca atari sînt aproape scotiți din țara vieții publice și că biserică, în scutul legilor țării, le oferă terenul, unde se pot, pe lângă alte, deprinde în gîndire independentă și în dobîndirea unei conștiințe naționale.

Bunătatea instituțiilor bisericii nu se reține numai la generalitățile atase mai sus.

Poporul nostru este religios. Religiozitatea face pe om evlavios și evlaviosul nu se gîndesc numai la ce va mîncă și bea și îmbracă, ci și gîndesc de aci prinsoși averse sale să dea acolo de vedé și ia și alții dobîndi înfime în bunuri spirituale. Dar, Românii din puținul lor sînt buni și rău, care se destrugă nu o casă sau domă, ci comune bisericesci, relativ scurte și lipsite de sprigunul comunei politice, ridicîndu-se biserică și școlae frumoase de material solid din contribuiri aruncate pe familii sau pe suflete, sau din darurile de bună voie la ocaziuni de bucurie și întristare, precum la boțezuri și la morți.

Religiozitatea Românilor nostri nu este de eri sau de alaltorii. Bisericile cele multe zidite și înzestrate de creștini evlavioși sînt monumente, cari vorbesc respicat că poporul nostru în toate timpurile a avut aplicare a jurții pentru lucrare a fost și viitoare. A fost însă și este și în timpul mai dincoace administrațiunea cea fără de controlă a poporului de vină, că multe lucruri cu care au fost înzestrate bisericile și comune bisericesci s'au înstrăinat de bisericile. Bisericile multe, în loc de dea înainte cu averse, au serădit, de carece au fost și profetate, în adevăra biserică și nu făcut sîneși proprietate, mai tîrziu încredințată între fieră și rudenile sale și care ași biserică nu o mai are, dară și din mînie urășilor preților poate a trecut în mîni străine, chiar și de naționalitatea noastră.

Nu este bine dară, dacă poporul se intrusec în fiecare an în sînod parohial? când are ocaziune se controleze, dacă se păstrează ceea ce are biserică și dacă areva bisericăscă, un felu de bun comun al tuturor membrilor bisericii, șporesc. Experiența membrilor sinodului parohial sau experiența străină, scrișă prin diare și cetită de popor, are ocaziune în intrunirile acestora a face înțelegere în adevăra și prin această în prosperarea comunei bisericesci; dacă unde lucrurile vor fi regulate bine, ca biserică să aibă averse frumoase,

acolo pre lângă nutremntul sufletesc, comun poate căștiga în gustul estetic (cîntare și pictură etc), poate înainta în instrucțiune, și se poate emancipa de toate curulele uzurilor de corceș averse fiind mare poate veni fără temere într'ajutorul celor ce vor se întreprinde așa venă deșenji și ar fi silii să imprumute bani dela usurari.

Teorii și eără teorii! nu se va reflecta; în practică mereu lucrurile cu totul astfel!

Abstragem dela îngrijirea că teoriile noiaste sînt un estras, din practica vieții și conștiință pînă la un loc cu cel neamplății cu lucrurile din biserică noiasta dela întroducere constituționalismului.

Se întîmplă în unele comune de neînțelegere sînt mai în floare cum decît mai nainte; se întîmplă de nu e sporul în nimic, ci regres.

Trebuie lăsat scotiți că nu instituții, adecă biserică, nu forma, prin care se administără, după cum e turnată în statul organic, e de vină că sînt scăderi și însemnate scăderi pe unele direcțiuni în timpul vieții constituționale.

Bunătatea unei legi atără și dela oamenii cari o folosesc. Unde nu va fi bunăvoință și intențiune bună, legea cea mai sântă se parabează: aici ce e mai ușor decît a paraliza, a strica. Căci sîntăm în atare cu rețînă ce destrugă nu o casă sau domă, ci comune întregi; pe când se clădescă nu poate nici una.

Sînt casuri unde o persoană sau două, fie din scopuri de căștig, fie din desertație, ori din alte cauze formăză clici în giurul lor, prin mijlocul căror agiteză poporul ca să lăbea dela ce e salutar tocmăi pentru popor.

Întîmplări de aceste fel vorbesc tocmăi în favorul sinodalității. Dacă n'ar fi aceasta, oameni ce aci descrieri ar fi periculoși pentru toțeauna. În sinodalitate avînd și partea cea sîntătoasă mîi liberă de demasca și viclenile demasca și adormul și dreptare. Negreși că partea cea sîntătoasă nu este dispensată de a face și a drege și ca co-i stă în puțință, căci lucrurile de sine nu se fac.

Se nu perdem din vedere că dela 1870 decănd s'au întrodus statul organic în toată metropola noastră a fost mîrș și de oameni din trecut cari n'au pîtruns în spiritul lui.

Ar fi bine dară ce toți se ne înteresează de o potrivă de sînoadele parohiale din comune bisericesci deprindînd unde vedem că lipsesc deprinderea în via constituțională. Ar fi bine se ne interesăm mai cu samă acum când vedem că consistoriul prin circularul publicat în anul trecut și prin regulamentul ce li publicăm astăzi, a dispus măsuri, cari va fi foarte bine să se apăsărită din toate părțile după valoarea lor intrinsecă.

Fosea periodică „Deutsche Revue”, într' un articol a avut scribit starea din cei mai mulți din stat al României, face comparațiune între starea Românilor din Rusia, a căror viață națională se fi sugrămată de tot, și între a Romînilor din

Austro-Ungaria, cari — după numita foșe — „proserăză”, fiind ei conservații de Austria, ca de un stat federativ al compromisiului dintre cele două țări sale naționalități; — Mînnat trevel chiar bun pentru patrioții „Hon”, care laudă în mîna numita foșe, se adresează cu pumul cătră agiatorii români, spre a-i capacita: că în Ungaria Români nu sînt sugrămați ca în Rusia, ci din contră, ei prosperăză, fiind menajiași de Austria, și tractați încă cum se convine — cu sfîrșimările ce cad din meslele stăpînilor sei.

Aflăm în „Pesti Napló”, că o deputățiune de cinci membri din partea orașului Hódmezővásárhely, este dela în călătorește de la Sibiu în direcțiune de la depune acolo la piciorale gubernatoriului Kossuth omagie numitului oraș, exprime într'o diplomă elegată de cive onorare. — Acestei deputățiuni înscărcino cu mînescă ateu de patriotică, de bună samă n'au lipsi paspoartă din partea regiunii, precum a liposit omăncă comisarului regesc, de la Sibiu în Hamburg, pe care Maghiarii la 28 Sept. 1848 îl masăcară pe popul din Pest, din simpla priică, căci paspoartele lui nu erau de tot în ordine.

Să știe cu ajunșeră la vre un rezultat real agerile din capitală pe maghiarșii nescului de mîrș și lași glari, „Egyetértés” vine a precupa o concluziune rezervată viitorului. — Numitălă diaris se face cu miră, ei fusă în realitate se îndegnațea: cum de în seminarul clerical din Ungvár (de care se știe, și a un seminarie deșcapan pentru rutenii greco catolici) din 83 de elevi numai 38 s'au scris în biletele conscripționale, că sînt maghiari, pe cînd catalajii 45 s'au profanat de ruteni! Anarul lui „Egyetértés” îl întrecă mai ales numele maghiare, care le poartă într' o felie declarați de ruteni, cum sînt: Dolnary, Serghy, Szabó, Papfalva p. a. Acestea sînt de ajuns, ca numitălă diaris să se spulbere cu emfaza:

„Ce fel de institut este acela, care face ruteni din oameni ca nume radicali maghiari?” — Noi vedînd aceasta și mai alte multe, ne putem închipui încă de acum, ce pretensiuni vor fi făcută celor mai tîrziu Maghiarii pentru rasa lor, dacă cumva din entuziasmul pentru maghiarșii numeroși nu se va alege aceea, ce noi credem, înloc de foc de paie, care te pîrjolesc, în adă de a te încațli.

Reconstruere orașului celui mai curat maghiar înaintăză bărbătesc! După „Egyetértés” cel mai grandios și mai imponșent edificiu al Szegediniului vor fi temnițele tribunaliului de acolo, pentru cari să se fie preluțimă dela pînă la jumătate de milion, și călăre să se începă la primăvară. În locurile mare vedem întrecușe, buncilice, pantofane și mansoli grandioase, intr'altăle musee, academii și universități imponșante, cari caracterizăză genul poporului. Pantofoni Szegediniului vor fi temnițele! Landă vine pentru primul comisar delă Szegedin, așume pentru renunțati comit Rădăy, care mai nainte cu vre-o decăz ani, a fost înveștrăbit de asfide de aparate splende și constăbuire, și-a curții buncilice clămpile Ungriei de numita patrioții delă Felu lui Róza Sándor.

Sibiul în Ianuarie 1881.

Di Iosif Sterea Şulţ de Carpinia face publicul român un prezent minunat la anul nou, prin înscrisurile de felul acesta: "De la începutul anului acesta românii noştri îşi ridică al doliilor cap cerines asupra umbrei Marelui Arhiepiscop Andrei Şaguna. De 28 ani — dice di Şulţ — serveşce D-sa statului cu credinţă şi dreptate. Cam de doi ani s'a retras dela acest servii, spre a se ocupa cu scrieri literare.

Cunoscând noi pe di I. Şulţ, de când trăieşte în mijlocul nostru de un târbat cu caracter solid, de un jurist practic, care s'a interesat de legile aspritoare de Români, am fi acceptat, să ne surprindă cu un product al lungilor sale experienţe pe acest teren spre folosul poporului român. N'am aşteptat însă dela D-sa o astfel de carte, care să intruzeze în sora sa "Antichităţii" în urgie, în patină şi în scoruri; n'am aşteptat, ca D-sa pe un bărbat mare şi meritat pentru naţiunea şi biserica sa, precum cunoaştea lumea pe Şaguna, să declare în public de un sarlatan politic, de inimic al naţiunii sale, de călcător al jurământului său episcopal, şi de un despăciitor, credinciosilor săi de un rispiator de avere şi de un tiran, care ar fi fost în stare, a pune pe condiţionali sine în furci şi topăi.

Şi cum ce dovedeşce di I. Şulţ asertele deale? Cu acte autentice, cu mărturi clasice şi cu jurământul său. Aşa dice:

Să examinăm puţin aceste dovedii.

Este autentice? Estă ce aduce di Şulţ, în acele cărţi autentice: o epistolă foarte nevinovată, adresată lui Şaguna de cătră fratele său la a. 1848, în care i dă sfat, să nu prea facă politică; nise scrişori şi cuvântări ale lui Şaguna, prin cari acesta-şi apără, biserica sa de atacurile şi cursele miniştrilor catolici şi ale propagandei oficiale necredincioşilor lui Şaguna dela 1864, prin care a nu s'adevărat un de stat şi înlept îndeamnă pe care cari creştini ca să nu facă opoziţie regulimii de atunci, căci acesta cere poziţiunea naţi şi biserice. — Erani anii dietelor sibiene, când regiunii facea concesii Românilor, pe cari şi pasivităţii le au reclamă; nise amănunţit, cu o proclamăţia lui Kossuth dela 26 Aprilie 1849, care condamnă pe Şaguna de un trădător, pentru că a reuscat poporul român în contra-regulimii Kossuthian. Apoi de Şulţ! te ai ales D-ta singur dintoi toţi Români, că să faci opinia lui Kossuth din 1848 despre Şaguna, de opinione a Românilor dela Kossuth înscrisurile Şaguna, căci acesta împredună cu întreg poporul român, prin urmare cu o d-ta şi neaurimie d-tale — era di cine — şi cu Moşii şi Jancu etc., cum în contra tendenţelor kossuthiane şi pentru dinastie; şi d-ta ai curajul, al face pe Şaguna un caracter slab, un duşman al Românilor, care serve al regulimii maghiare şi al prelaţilor şi proclamaţia lui Kossuth ca dovadă!!!

Di Şulţ acasă pe Şaguna, că şi-a căleat jurământul, cu laude pu la sfîntenia lui de episcop în mâine patriarhului sârbesc, şi pentru ce? pentru că Şaguna a eliberat poporul român gr. de prin jocul arcaşilor şi al limbii sârbeşti, şi a răscăis la biserica română naţională şi la românişii Şaguna n'a jurat, că va înalţa biserica sârbească, ci că va ridică biserica sa, eparchia sa română şi pe credincioşii săi români, ceea ce a şi făcut şi însuşi D-ta recunoscut în memoriu, că D-ta şi tu însuşi recunoşti bucuria numeroşilor şi marile merite ce lu are.

Mai aduce di Şulţ în contra lui Şaguna şi actele din 1865 resp. în

părerea lui Şaguna, că să între Români în dieta Ungariei spre al dovedii, că ar fi stricăt solidaritatea între Români şi că a căleat jurământul de pe cămpana libertăţii etc., ceea ce l-ar fi isolat pe Şaguna de cătră toţi Români etc.

O temă este a. 1865, dieta din Cluj, despre care au scris politicoşii noştri foarte mult pro şi contra. Insemnăm dar dlui I. Şulţ aici pe scurt, că Şaguna nu a fort singur în politica acestă de activitate, ci a avut lângă sine o mare parte de Români, care până adu nu renas la direcţiunea lor politică.

Dar politica acestă, a lui Şaguna e-ata-o, că adu devine învingătoare, pentru că şi acea parte de inteligenţă română, ce a paralisat politica lui Şaguna şi a preferat, a aduce poporul român în o pasivitate absolută politică în decurs de atâţia ani, fapt care are rezultat favoritor, cum vîngându-se despre realitatea, care pregătise a întra în activitate pe terenul politic, şi revine la politica lui Şaguna, după moartea lui.

Cine dar poate învinui pe Şaguna pentru aceea, că ţinuta politică a Românilor de până acum n'a avut nici un rezultat bun?

Şaguna şi după întocchirea sistemelor dualistice ca om de stat a avut o politică de stat, după carea fapturile au rezultat în o luptă sau ori ce împiedicată.

După ce înseamnă contrarii lui politici nu au avut săi urmeşce, şi după ce greşala politică s'a făcut, şi naţiunea a stat sfîndată în noaptea pasivităţii absolute mai mulţi ani, apoi se poate, că Şaguna după acest timp nu şi-a putut da consistenţente la "Halbe Massregel", ca naţiunea să căştige drepturi numai prin "munte jalbe şi apă pură" adică prin doliul Şulţ în tăiereş XIII a memoriului său.

Dar di I. Şulţ se provocă şi la "H. Zig" şi la "Gura Satului", spre a desăpobra politica lui Şaguna, al înlăţşa pe el de o comedieş politică.

Faţă cu asemenea "acte autentice" de ale dlui Şulţ, ajunge peste măsură, ca să îndrumăm la ceterorii memoriului d-sale nescris pe aceea ce s'a scris în acest din trecut în Paris, franceşul Emile Fieo etc., care a declarat pe Şaguna de un adevărat om de stat şi măsurile lui de foarte priincioş pentru Români.

A dona categorie de dovedii, ce aduce di I. Şulţ asupra lui Şaguna, sînt "mărturi clasice".

Ne mirăm însă, că di Şulţ despre cele mai grele învinuiri aduse asupra lui Şaguna se provocă la marea de cămpană înscrisurile. Poate de aceea că înbia di Şulţ în ultima linie a probelor (cum se aduce prin advocaţi în scripse procesuale, carea seamănă memoriul) la jurământul său!

Ei dar dnu Şulţ ne-o spune, că el scrie istorie, şi în fruntea memoriului aduce părerile renumitului Franceş Thiers, despre modul, cum se scrie şi cum se face istorie.

Dar Thiers, ca şi alţii nu scrie nicăiri, că istoria se face şi se probează cu jurământul scriitorului.

Se pare că maiare di Şulţ nisece mărtori vr'o 7, pe cari nu n'umescem ci le reproducem opiniile lor date în forma de cămpană înscrisurile lui Şaguna, cari — aşa apare — ar fi Sr. ori şi cunoscuţi bine de ar fi Sr. Se poate că are, căci Şaguna au avut atari prietini, pururea nemulţumiţi cu bunătăţile lui, despo cari di Şulţ la pag. 31 dice: "ce aci pigmei sînt locma înfrunţişii clerului gr. ort.".

Dar dacă di Şulţ totuşi umescem pe unii atari mărtori de o căi, ce sunt în viaţă, aş d. e. pe di advoca-

cat Dr. Răuceni, de ce nu n'umescem şi pe ceilalţi, căţi vor mai fi în viaţă?

Are memoriul dlui Şulţ încă o parte foarte slabă, unde i pune lui Şaguna în grea expresiuni de acedele (de felul "Tăriaş lui Români — căştigătură clerice etc.") cărora nimenine, care a cunoscut pe Şaguna, nu le va da credinţă, şi de cari nici un om nu s'ar fi servit în o scrisoare publică.

Trecem preste feacurile acestă din "memoria" şi revenim la un fact al o probă, pe care di Şulţ o pune de cel mai tare argument în contra lui Şaguna, care este memoriul Ariandei, care se întinde în întreg memoriul.

Este fenomenul lui Varga Catalina, pe care a pris-o Şaguna la an. 1847, fiind vicar.

Pe o eroare, poate fi şi împregiurare, că nu find această femeie prisă, s'ar fi turburat linişcea în vre-o câteva comune din munţi spre dăuna creştinilor locuitori, când biografa lui Şaguna a dat aceste întâmplări o însemnătate mai mare.

Noi nu dăm însemnătate acestă, ci întrebăm pe di I. Şulţ, care mai pe toată pagina memoriului o pune pe Varga Catalina pe scenă şi ca o Nemesia înaintea umbrei lui Şaguna, spunăre, care dela această femeie a atrănat fericişa naţiuni române? Ce merite are acest Unguroaică, a cărei origine nici di Şulţ nu o scie, pentru naţiunea română, ce a scrie, ce a înscris, ce a vădit a făcut? doar n'a oştă, o "Virgină d'Orleans" pentru Români. Cum cutază di Şulţ a atribui acele femei o valoare naţională ca şi unii Horea şi unii Lancu, în istoria naţiunii a Românilor, cu care a face această istorie ridiculă? Ce secrete ne înfăţişază di Şulţ cu Varga Catalina chiar în scrişorile unchiului său — nise v'ădit a făcut? doar n'a oştă, n'a voit să scrie acest fenomen — Dar bunii şi fericiţii metropolii Alecsandru a fi scut prea bine totală nesemnătate a acelei femei, decât ce să mângăiasă memoriile sale cu o "Land-streicherin" cum o numesc Şaguna. A rems dară dat nepotului sine dlui Ios. Şulţ, ca să se aducă pe idealul său "Varga Catalina" ce o spăimă a unchiului lui Şaguna (pe care el simplifier a pris-o, ca să nu turbure linişcea creştinilor săi), credinţă a putu înlegri persoana lui Şaguna, pe care el scie a cunoaştea lumea de un binefactor al naţiunii şi bisericei sale, şi'l adora o metropolie mare română (car nul condamnă, cum dice di Şulţ, că nu e un român, să asăst poporului său credincios opoziţie gigantice neresturnabile precum şi avera sa de 300 mii, (dar' n'a pripădit-o cu Nemţi, cum dice căraşi di Şulţ).

Trecem cu vederea acea parte a memoriului, unde di Ios. Şulţ înalţă meritele unchiului sine, ale fericiţilor metropolii Alecsandru, care nu încapă în cadrul materiei noastre, şi di vine opiniune că acest popor nu întra în acea materie, ci e constatat simplu, că biografa lui Şaguna nu aruncă nici o batjocură asupra veneratului reposit, şi cădoar' mai mare valoare aveam altceva descrise în memoriu, dacă mergea, ea un nepotul, care i căntat psalmi unchiului sine.

Cu atât această prevedere di I. Şulţ totuşi esclămă: că nu s'ar fi aşteptat nici un român, să scrie biografa lui Şaguna, adăreşti săi!

Închecm cu acea observare, că a greşit di Şulţ, când se provocă la di Slavici scria a dovedii, că biografa lui Şaguna vatămă pe toţi şi toate. Di Slavici, carele descrie pe Şaguna cu totul din contră precum scrie di Şulţ, observă numai, "că biografa lui Şaguna, carele descrie bătăliilor şi lăcnişii carei partea de merite, ce li se cuvine etc."

Ei dar scie tot omul, că o biografa este descrierea vieţii a unui om, aici a lui Şaguna, nu a 100 şi 1000 de oameni, şi că de fătă ne stă o biografie, nu înseamnă o istorie a Românilor în sensul strict.

Revista politică.

Sibiul, în Ianuarie.

În şedinţa de Luni a casei deputaţilor deputatul Helfy a tretebat pe miniştrii de interne, în ce stare se află cercetarea în afacerea Bartha? Min. Tisza a respuns, că afacerea este încă pendentă, căci medicii, ca bărbaţi de specialitate, nu s'au putut sfăra, aş dă o păreră conştienţioasă.

Dincolo de Laits este criză parţială în miniştrii. Despre criza această se dice şi în diare bine acreditate, că nu va avu urmări, care să schimbe atitudinea cabinetului Taafö.

În mâine ulterior signatose se află o notă-circulară privitoare la diferenţa dintre Turcia şi Grecia. Este aşteptată, că lucrările vor întra într-o studiu nou mai promiţor de pace.

"P. Corr." află că la graniţa sârbescă se adună Albanezi. Guvernul Sârbesc a luat înăndă măsurile de precauţie pentru a în-prăştia pe Albanezi şi a provocat totodată pe Poarta, ce să satisfacă datorităşorii ei internaţionale. Dăla guvernul din Prizrend a sosit la guvernul sârbesc un comunicat, prin care i se face cunoscut, că revolta Albanezilor este aproape asprinită.

Vorbind de rezultatele generale ale alegerilor municipale de 9 Ianuarie, la République françaiseş dice:

"Acesta alegeri sînt un eveniment însemnat mai puţin pentru că sînt o victorie nouă a partidii republicane asupra protivitorii săi, de căt pentru că dovedeş în țeară înțreagă simțemnt clar şi înăurit, vinovă egreţată de a se mişca, de a trăi şi de a munci sub un regim, care nu s'au postă fi sdruclinat. Se poate dice acum, că ordinea republicană este firmă. Estă ceea ce afăţă preş scrierimului, călur mai multă comună ale noastre. Este lucrăş şi se gândeş cu cele mai mari orăş. Franca se bucură cu totul de o măreţă unitate morala, ce o datoreşc unite partizanilor unei democraţii înțelepte şi regulat progresive. Acestă democraţie a dat, Duminecă, această împunătoare şi otarioare, că ca este a tot potonăş şi asigură ordinea republicană temeriţi tot atât de notaş şi de nestrănută. Naţiunea noastră nu a v'ăduţ inimic asemenea de o sută de ani n'apropie, de când s'a început revoluţiunea franceză, şi nu ne şfîm a dice, că acest minunat spectacol este cel mai mare titlu, ce l'are Franca la respectul şi la stima popoareşlor care o înconjoarăş."

Englezii încercaş de mult cu Boerii din Transvaal şi manşin posturile lor în contra Boerilor în Africa Australă. Scrii cu data dela 1 Ianuarie anunşă, că atacurile îndreptate în contra fortului dela Poteketbroon, sînt închiş, al fost zadarnice. După o telegramă oficială comunicată diarele în Londra, preşedintele Louis liber de Orange, după ce formal o cartă de concetenşii se se fi gâdit a coopera la mişcarea din Transvaal. Locuitorii Sibiului liber doreşe grabnică restabilire a pacii.

În discursul tronului regina, dicea că cabinetul are de gâdă să ateneşc însemnăţile anocăşii în Transvaal, restituind Boerilor cel puţin o parte din independenţa lor. Instrucţiunile date scrierului Hercules Robinson, noul guvernator al Capului, şi care a fost comunicate camerelor engleze de cătră lordul Chamberlay sînt cu totul holoare în această privinţă.

"Dată resoluşre polifidă, şi instrucţiunile, guvernul va acorda co-

lonilor olandezi tota autonomia guvernamentală compatibilă cu interesul general al coloniilor britanice în Africa Australă".

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Viena, 2 Ianuarie 1881. Unirea o putere. Pătrunsa de acest principiu junimea română din Viena și-a pus toate străduțurile de a se instrui în conformație. Fieca neînțelegeri și este societatea academică „România Jună”.

Încă pe timpul când existau în Viena două societăți, societatea „România” și „societatea literară”, de atunci și până astăzi ajunul anului nou era și este sărbătorire națională.

Societatea academică „România Jună” păstrează cu sfințenie așezământele antecessorilor ei. Ca în tot anul așa și în acest an s'arbat ajunul anului nou în mod festiv. Mă încerc a face un scurt raport despre decurgerea acestei sărbători naționale, creatoare în an, cetitorii ai „Telegrafului Român” vor simți o plăcere vădând ținuta junimii în strălucitate.

PROGRAMA

sărbătorii ajunului 1881.

1. „Cuvânt de deschidere” de B. Damian.
2. Două piese pentru pian: a) „Hora dela Pleava” de Tanăscu. b) „Hora dela Grănic” de Neudorfler, executate de F. Șulț.
3. „Tăciuni amintor” romanță de Fiechtenschaker cântată solo cu acompaniament de pian” de D. Brătianu.
4. „Sentinella” de J. P. Mera.

5. „Spăra Adagio” din concertul al XI pentru violină cu acompaniament de pian executat de Dr. G. Baulescu.
6. „Domni puri” romanță de Salvatore Scenderi cântată solo de Dr. C. Rădulescu.

7. Leonard: „Fantasia militairă” pentru violină cu acompaniament de pian executat de Dr. G. Baulescu.
8. La meșaj nopții salutarei anului nou de M. Voilean.

„Acompaniament de pian executat de D. Dr. A. Lăzko.

Piano dela fabrică: J. M. Schweighofer's Böhm.

D-nul president al societății academice „România Jună”, teologul absolut, Vasile Damiannu stul. Biscuțele deschise de festivități prin o convărtire frumoasă și foarte acomodată. Domnia Sa ne-a spus 1/10 și ne-a dat se întâlegom 9/10. Ne-a spus adică că scopul sărbătorii ajunului anului nou este pe o parte aducerea aminte de ălele de odinioară, când antecessorii noștri lucrau la înființarea societății noastre actuale, și că la înființarea ei a conlucrat în mare parte intrunirea junimii de atunci în ajunul anului nou, de altă parte ni se dă că oasimă, ne-a cunoscut omni ni alții, a schimba cuvinte pretinse, a ne comunica ideile în deplină încredere, cari toate ar fi numai spre folosul ținerii.

Am fi dorit să se fi exprimat d-nul Damiannu mai clar. Am fi dorit să ne spună, că mai bine de jumătate din junimea română din Viena crede a face faptă patriotică ne-făcându-se membrii în „România Jună”, și am fi dorit să ne spună, că aceștia cu deosebire s'nt domni acora, cari fiind și în Viena prin ancurul lor ar înainta ideile interesele acestora.

Sa poate că Domnul Damiannu nu a aflat oportunitate a fi mai clar, și țogmai din această cauză afl și eu de bine a nu face nici o simțitor despre această împregiurare.

Bine a esecutat ambele piese Di Flaviu Șulț. Frumos a cântat romanța Domnul D. Brătianu, care în pedinețele sociale ale societății noastre ne stănescore dor de țară prin frumoasele hore și doine, ce le cântă cu multă expresiune și duioșie. Pătrâcă ai voce de tenor prin ță face se cântă și când nu ar avea dispoziție.

Domnul Mera cu amăla dibăcie și mult succes ne-a sărbăt gradat funciile posesii marelui nostru măstru. Parte mare din noi cunosc „Sentinella” domnului Alexandri, și noi ăie mult afirmănd, că mai țoi o scim de a rostul; cu toate aceștia domnul Mera ne a prezentat în modul cel mai splendid, încât în toată strofa descoperim o nouă frumșete.

Venio nunc ad fortissimum. Când așei, și că noi vuită vestima modesta Domnului Dr. Baulescu, m'așși încercera a spune, că Domnia Sa a cântat în înaltă tuncure celor antecessori. M'vine a crede că vicara Domnului Dr. Baulescu e fermecută. Cântă din inimă de român ca se răpăscă inimile tuturor Românilor cărți erau de față. Și cu deosebire „Bălescun murind” piesa de predilectiune a Domnului Dr. Baulescu, a pus v'er entusiasmului. În această piesă vicara Domnului Baulescu plângă, și se pare se rumpă pe ălele antecessori. M'vine a crede că domnia sa, pe carea nu i era dat să o mai vădă. Societatea „România Jună” cu greu va putea ăta pe Domnul Baulescu, carele de când e în Viena sarcina din programa ajunului anului nou a luat o asupră și cu multa bunăvoință.

Cele ăle de Domnul Brătianu fie ăie și despre Domnul Constantin Rădulescu. Frumosa serenadă esecută cu multă precizie a avut mare efect. Domnul Rădulescu o cântăreț dibăcu căntă bariton puternic și are scolară. Publicul a cântăreț și a manifestat recunoștință prin aplauze frenetice.

Înainte de a trece la partea afară de programă, se'mi fie ertat a prezenta On. cetitori pe oaspeții României Jună. Domnul Dr. Vasile Mitrofanovici, profesor de teologie la universitatea din Cernăuți și deputat dieț, Domnul Dr. Ioan Urban Iarnic, profesor în Viena, Domnul Dr. Ioan Cloajă și Di Dr. Nicolae Poppa.

Între punctul 7 și 8 a programăi Domnul Simion Pop, stud. silvic, a cântat o frumoasă romanță „Dan căpitan de plin” de V. Alexandri. Cele ăie asupra domnului Mera se se aplică și asupra domnului Pop. Domnul Pop s'a recomandă ca declarator dibacu în mai multe ședințe sociale.

După salutarei anului nou meul nopții domnul Dr. Mitrofanovici a ridicat un toast entusiasmatic pentru societatea academică România Jună.

În partea a doua domnul Vasile Damiannu, presidentul societății ridică un toast însușit pentru Maiestatea Sa împăratul. Cu mult entusiasm s'a cântat imnul împăratului în prelungă acompaniament de pian de domnul Dr. Juris A. Lăzko, carele prelungă rolurile ce a avut în programă ne a mai cântat mai multe piese românești. Domnul Brătianu a tosat pentru Domnitorul României A. S. R. Carol I. Domnul Dr. St. N. Ciurcu pentru doamnele patrone, domnul Dr. Ioan Cloajă pentru Di Dr. Iarnic, Di Damiannu pentru Di Dr. Mitrofanovici, E. Popovici pentru membrii onorari, emeritați și binefăcători ai societății, și Di Ioan Paul pentru poezi „Gintelina” de V. Alexandri. Stare și s'a esecutat o telegramă ca felicitoare de ziua onomastică.

La toastul domnului Dr. Cloajă a răspuns foarte frumos domnul Dr. Iarnic. Voi aminti că domnul profesor Dr. Iarnic la toate ocaziunile ne onorează cu prezența Dsale.

Serbară s'a început la 8 oare seara și s'a terminat la 3 oare dimineața. Fiecare dintre cei prezenți s'a întors acasă cu îndestulire sufletească și cu convingerea, căt timp vom căleca în urmele antecessorilor noștri, nu vom rădăi dela căleca adevăratul. Au venit o jastă dorință. Dacă anul nou ar aduce pe țoi țineri din Viena în „România Jună”, la anul când ne ar părăsi „Im Insemena cu litere de aur în alocu ținerii noastre societăți. Sau după cum ăie scriptura: „Im serio pe tabelele inimii noastre. Și atunci s'ă încheia cu observarea: anul 1871 a unii cele done societăți a readu pe țoi Români”, anul 1881 în „România Jună”. În Viena, le-a dat putere! Junii români din Viena, în unire serbați jubiliu de 10 ani al societății Voastre.

Olteanul.

Din fie ertatul comitat al Severinului. De mult nu V'am mai împărtășit nimic din comitatul nostru îngropat mai ălele trecute.

Am tot acceptat să ve comunică olată și ceva îmbrucăturii; dar înzadar.

Din ăi în ăi mai trasi. Din ăi în ăi mai dureros pentru acela, ce simte românesc cu inima nu numai a buzele. Nu s'ntem bogăți în seamă, pentru că ținerii.

Ne având încredere unii în alții ne tot hărăsim.

Când e vorba de resbunare nu mai avem nimic sănt. Ne vindem tot ce avem: nație, tată și mamă!

Cum? v' întreba on. cetitorii.

Pe acolo într'un comitat aproape curat român nu aveți naționalisti?

Ba da Onorabile cetitorii avem de prece avem, însă naționalisti moderni.

Am venit chiar și de acia, cărora li-a roșit și perul și barba de naționalisti mari, ce s'nt.

Sirmană, la străbuni vorbă săntă. Ai ajuns a fi identică cu nihilisti.

Am avut comitat, și lam perdut pentru că n'am fost harnici se'l stăpănim.

Am avut la olată un fond de peste 300.000 lei, și nu'l mai avem sau dacă l' avem, îl avem împăcăt, așa, că măne vomăine nici urmă nu va mai fi de el.

Ne mai rămăsește la olată încă un fond de 35.000 lei, dela care mai ălele trecute încă a trebuit să ne dăm sântate bună, și trei edificii, în care mai donămăi am băgat în chirie pe nisse domni și astăzi nu le mai avem, pentru că domni chiriași au fost așa de cuminte de aciași și au înșei de ele, ba ce mai năk țoi, pentru că ținerii s'ntem silii se se încheiam dela ei.

Airea încă s'a provincializată grație militării. La provincializarea lor însă grănicerii mai departe v'ădători mai înainte de a face politică n'am dormit și și ceapă până ce nu și-au asigurat averile, vitorial.

S'nt privim la Năsăud.

Sunt 9 ani dela provincializarea regimentului romano-banatic.

În timpul aceste înloc se ne unim în cunște și în simțiri, ne-am tot hărăsit, am tot bărăit, că v'lădica așa că proța, așa că preții, fac asta și asta etc.

Ce respect se abia de noi cei dela putere, când ne v'ed țoi sfăiați?

Ce înfătușă se mai abia pela curte, pela regim episcopilor noștri, când public în față străinilor li batjocorim?

Noi naționalisti moderni, cari nu putem arăta o faptă românească din trecutul nostru;

Noi naționalisti moderni, cari nu s'ntem în stare să ne chemivism casele noastre;

Noi naționalisti moderni, cari s'ntim nemoralitatea numai ce se satisfacem nesățioși pofta de resbunare;

Noi naționalisti moderni, cari nu ne șfim, a ne face la străni unele corbe, denunțării și calumniatori, ba chiar sprijinim pe stari inele, banchețam cu ei etc.

Noi naționalisti moderni de acum, dia a căror țară asurdăse omul prin a-dumărio noastre bisericăse, ne batem sepe a ăleși deputați pela sinoade și congrese, noi cari cerocăm biserică numai din an în an pela sinoade, cari nu facem nimic pentru biserică fără diurne, cari pela sinoade numai începem în grăi și un oplot scurt de 2 ani nu s'ntem în stare să'ni reparăm.

Soci se simțim stăruinți? De noi se abia respect regimul? Dela noi se acceptă următorii noștri un vitoriu mai bun?

Să ne dăm puțin socoteala.

S'ntem cei mai mulți bărbați trepuți preste 30—40 de ani. Ce faptă românească—pipăbile—am făcut până acum?

Abstrăgând dela altele, scriam am noi—dela cari cu drept se poate accepta—peu țară țiel cel puțin 1/4 de abcedat?

Ia.

Să ne rugăm dără, că n'am făcut nimic. Și privind la faptele pipăbile ale bețrănilor noștri earăși se ne rugăm, că în nesocotina noastră ne am deșoit a tot bārbi în contra lor.

S'a dus comitatul și din averile ce le am avut, ne am ales multămită lui Dăcu și neodormitul zel al Ilustrului general Treș și Doda, un bărbat plin de caracter, carele pus în mijlocul bănăținilor, ar străluci ca diamantul cel mai curat, ne-am ales, ăie, numai cu pădure, care s'nt ale noastre și le administrăm noi.

Despre pierderea comitatului, țeu, nu sciu ce să ăie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului, să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului, să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

să ne fi ocupat cu politica, numai după ce am ai fi v'edut asigurate fondurile noastre, ce o'lie ne oastre de ca și ței plângă imăreț când le v'ed, numai atunci, ăie, să ne fi ocupat cu politica, pentru că comitatul nostru la provincializarea avea neșce interese cu total diferite de ale celorlalte comitate din patrie.

Un ce nu pot însă retăc.

Noi, cei din comitatul Severinului,

